

Bölüm 3: Prosesler

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.1

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Bölüm 3: Prosesler

- Proses Kavramları
- Proses Planlama
- Proses Üzerinde İşlemler
- Prosesler Arası İletişim
- IPC (Prosesler Arası İletişim) Örnekleri
- İstemci-Sunucu Sistemleri Arasındaki İletişim

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.2

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Bölüm Hedefleri

- Proses mantığını tanıtmak – çalışan bir program
- Proseslerin yapısını anlatmak (Proseslerin zamanlanması, oluşturulması ve sonlandırılması, iletişimi vb.)
- İstemci – sunucu sistemlerin iletişimini tarif etmek

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.3

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proses Kavramları

- Bir işletim sistemi çeşitli programlar yürütür:
  - Batch sistemi – görevler (jobs)
  - Zaman paylaşımli sistemler – kullanıcı programları yada görevleri.
- Ders kitaplarında görev/süreç (job / proses) terimleri neredeyse birbirlerinin yerine kullanılır.
- Proses, yürütülen bir programdır denilebilir ve prosesler sıralı bir biçimde yürütülmelidir.
- Bir proses aşağıdakileri alanları içerir:
  - Program Sayacı
  - Yığın (stack)
  - Veri bölümü (data section)

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.4

Doç.Dr. Ahmet Zengin

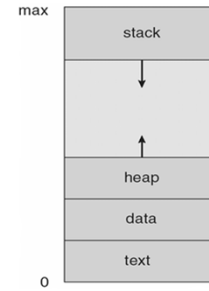

Proses

- Bölümleri,
  - **program kodu** (text section),
  - **Mevcut işlem**, program sayacı ve diğer kaydediciler tarafından tutulur.
  - **Yığın** (stack) geçici veriyi içerir.
    - Fonksiyon parametreleri, geri dönüş değerleri, yerel değişkenler
  - **Veri bölümü** (data section) global değişkenleri içerir.
  - **Bellek yığını** (heap) çalışma zamanında ayrılmış bilgileri içerir.
- Program pasif, Proses ise aktiftir
  - Program çalıştırılabilir halde belleğe yüklendiğinde proses halini alır.
- Programın çalıştırılması komut satırından komutun girilmesi, grafik arayüzde program ikonu üzerine tıklanması vb. ile başlar.
- Bir program birden fazla proses içerebilir.
  - Örneğin birden fazla kullanıcının aynı programı çalıştırması.

Bellekteki Bir Proses

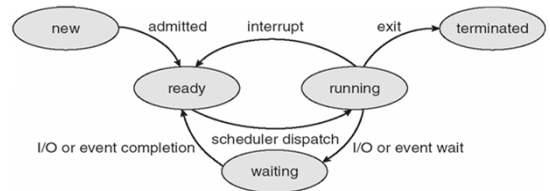

Proses Durumları

- Çalışma anında proseslerin durumları değişir.
  - **yeni**: Yeni bir proses oluşturuluyor.
  - **çalışıyor**: İşlemler gerçekleştiriliyor.
  - **bekleme**: Proses bazı olayların gerçekleşmesini beklemektedir.
  - **hazır**: Proses, işlemciye aktarılmayı beklemektedir.
  - **sonlandırılmış**: Prosesin yürütülmesi tamamlandığını belirtir.

Proses Durum Diyagramı

Proses Kontrol Bloğu (PCB)

Her proses aşağıdaki bilgileri içerir :

- Proses durumu
- Program Sayacı
- CPU kayıtları
- CPU planlama bilgisi
- Bellek yönetim bilgisi
- Hesaplama bilgisi
- I/O durum bilgisi

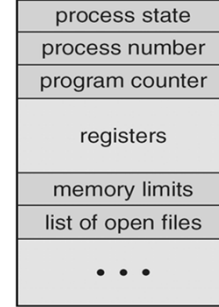
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.9

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proses Kontrol Bloğu (PCB)

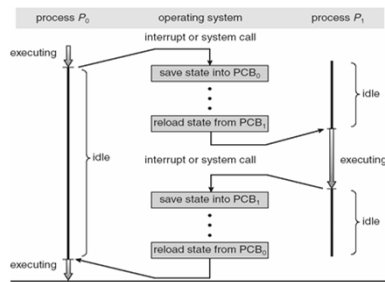
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.10

Doç.Dr. Ahmet Zengin

CPU'da Proses Değişimi

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.11

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proses Planlama

- İşlemcinin maksimum kullanımı adına, prosesler arası geçiş ve zaman paylaşımı çok hızlı gerçekleşir.
- **Proses planlayıcı**, işlenecek prosesi işleme hazır prosesler arasından seçer.
- Prosesler aşağıdaki **sıralama kuyruklarında** tutulur.
  - **İş kuyruğu**– sistemdeki tüm prosesler kümesi
  - **Hazır kuyruğu**– ana bellekte bulunan, hazır ve işleme girmeyi bekleyen prosesler kümesi
  - **Aygıt kuyrukları**– I/O aygıtlarından gelecek mesajı bekleyen prosesler kümesi
  - Prosesler kuyrukları arasında geçiş yapılabilir.

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.12

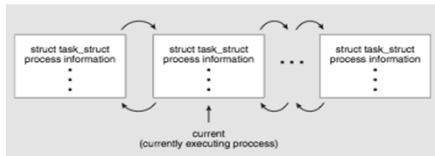
Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proseslerin Linux'ta Temsili

- Represented by the C structure `task_struct`

```
pid_t pid; /* Proses tanımlayıcı */
long state; /* Prosesin durumu */
unsigned int time_slice; /* planlama bilgisi */
struct task_struct *parent; /* bu ebeveyn Proses */
struct list_head children; /* bu çocuk Proses */
struct files_struct *files; /* açık dosyaların listesi */
struct mm_struct *mm; /* address space of this process */
```


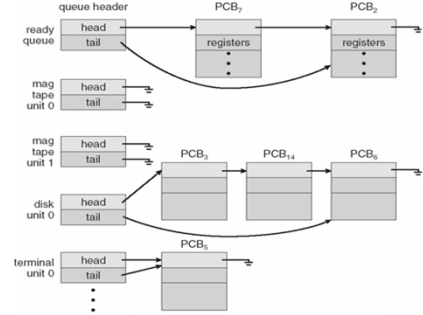
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.13

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Hazır Kuyruğu ve Çeşitli I/O Aygıt Kuyrukları

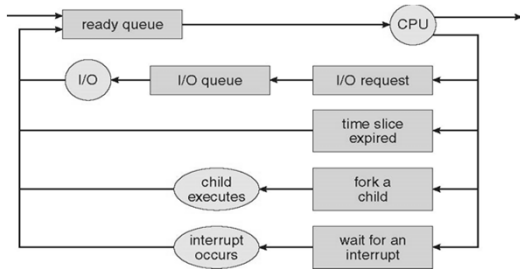
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.14

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proses Sıralama Diyagramı

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.15

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Sıralayıcılar

- Uzun vadeli sıralayıcılar / iş planlayıcı** – Hazır kuyruğundan getirilen prosesler arasından seçim yapar.
- Kısa vadeli sıralayıcılar / CPU planlayıcı** – Prosesin bir sonraki işlemini ve işlem için ayrılan alanın tahsisini seçer.
  - Bazen sistemde sadece bir sıralayıcı vardır

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.16

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Sıralayıcılar(Devam)

- Kısa vadeli sıralayıcılar çok sık çağırılırlar.
  - (milisaniyeler düzeyinde) $\Rightarrow$ hızlı olmalı
- Uzun vadeli sıralayıcılar çok seyrek çağırılırlar
  - (saniyeler, dakikalar düzeyinde) $\Rightarrow$ yavaş olabilir
- Uzun vadeli sıralayıcılar, *çoklu programlama* derecesini kontrol eder.
- Prosesler her iki biçimde de tanımlanmış olabilir:
  - **I/O-bağımlı Proses** –giriş/çıkış hesaplaması için daha fazla zaman harcar, çok az CPU sarfıyatı
  - **CPU-bağımlı Proses** – Hesaplamalar için zaman harcar, çok fazla CPU sarfıyatı

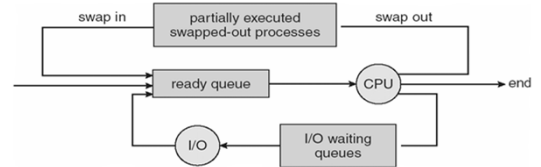
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.17

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Orta vadeli sıralayıcıların eklenmesi

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.18

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Bağlam Değiştirme (Context Switch)

- CPU diğer prosese geçtiği zaman, sistem mutlaka eski prosesin durumunu kaydetmeli ve yeni prosesin daha önce kaydedilmiş durumunu yüklemeli
- **Bağlam PCB'dir.**
- Aşırı sayıda bağlam değiştirme; sistem geçişler sırasında kullanışlı olmaz
  - Daha karmaşık OS ve PCB $\rightarrow$ daha uzun bağlam değişimi
- Donanım desteği zamana bağlıdır.
  - Bazı donanımlar CPU başına birden fazla kaydedici sağlar $\rightarrow$ birden fazla bağlam bir kerede yüklenir

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.19

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proses Oluşturulması

- Ebeveyn Proses, çocuk prosesleri oluşturur. Bu şekilde ağaç yapısı meydana gelir.
- Genelde prosesler, **bir proses kimlik numarası** (Proses identifier - pid) ile tanımlanır ve yönetilir.
- Kaynak Paylaşımı türleri:
  - Ebeveyn ve çocuk prosesler tüm kaynakları paylaşır.
  - Çocuk prosesler ebeveyn prosesin kaynaklarını kullanır.
  - Ebeveyn ve çocuk hiçbir kaynağı paylaşmaz.
- Uygulama:
  - Ebeveyn ve çocuk proses eşzamanlı çalışır.
  - Ebeveyn proses, çocuk proses sonlanana kadar bekler.

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.20

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proses Oluşturulması (Devam)

- Adres alanı
  - Çocuk proses, ebeveyn prosesin alanını kopyalar .
  - Çocuk prosese bir program yüklenmiş olur.
- UNIX örnekleri :
  - **fork** işlevi yeni proses oluşturulması için sisteme çağrıda bulunur.
  - **exec** sistem çağrısı Prosesin bellek alanını yeni bir program ile değiştirmek için bir fork sonrası çağrılır.

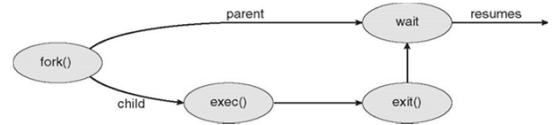
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.21

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proses Oluşturulması

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.22

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Fork İşlemi Yapan C Programı

```

#include <sys/types.h>
#include <stdio.h>
#include <unistd.h>
int main()
{
    pid_t pid;
    /* fork another Proses */
    pid = fork();
    if (pid < 0) { /* error occurred */
        fprintf(stderr, "Fork Failed");
        return 1;
    }
    else if (pid == 0) { /* child Proses */
        execlp("/bin/ls", "ls", NULL);
    }
    else { /* parent Proses */
        /* parent will wait for the child */
        wait (NULL);
        printf ("Child Complete");
    }
    return 0;
}
  
```


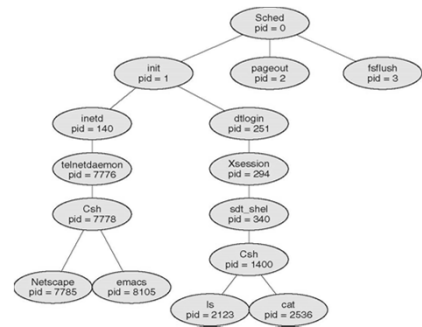
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.23

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Solaris'te Proses Ağaç Yapısı

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.24

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Proses'lerin Sonlanması

- Proses son kod ifadesinin çalıştırır ve işletim sistemine silinip silinmeyeceğini sorar (çıkış)
  - Çıkış verisi çocuktan ebeveyn procese (**bekleyerek**)
  - Prosese ayrılan alan işletim sistemi tarafından sonlandırılır.
- Ebeveyn Proses çocuk Prosesin çalışmasını sonlandırabilir (**durdurmak**)
  - Çocuk Proses tahsis edilmiş kaynakların dışına çıkarılır.
  - Artık çocuk Proses görev tayin etmek gerekmez.
  - Eğer ebeveyn Proses sonlandırılırsa
    - › Bazı işletim sistemi ebeveyn proses sonlandırıldıktan sonra çocuk prosesin çalışmasına izin vermez
    - › Tüm çocuk Prosesler sonlandırılır. - **basamaklı sonlandırma**

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.25

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Prosesler Arası İletişim

- Prosesler işletim sistemi içerisinde bağımsız ya da işbirliği içinde çalışabilirler.
- İşbirliği içerisindeki prosesler veri paylaşımı da dahil olmak üzere diğer prosesleri etkileyebilir ya da diğer proseslerden etkilenebilirler.
- Proseslerin işbirliği yapma nedenleri:
  - Bilgi paylaşımı
  - Daha hızlı hesaplama
  - Modülerlik
  - Rahatlık
- İşbirliği içindeki prosesler prosesler arası haberleşmeye (Interproses communication - IPC) ihtiyaç duyarlar.
- 2 temel IPC modeli mevcuttur:
  - Paylaşılmış bellek
  - Mesajlaşma

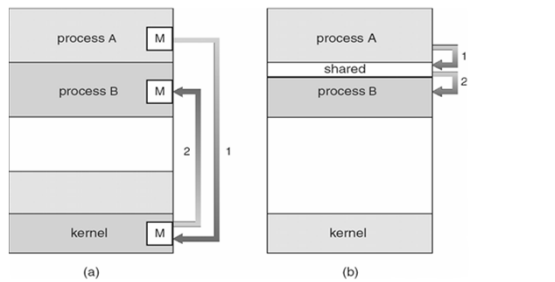
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.26

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Haberleşme Modelleri

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.27

Doç.Dr. Ahmet Zengin

İşbirliği içerisindeki Prosesler

- **Bağımsız** prosesler, diğer proseslerin çalışmasından etkilenebilir ve diğer prosesleri etkileyemezler.
- **İşbirliği yapan** prosesler, diğer proseslerin çalışmasından etkilenebilir ve diğer prosesleri etkileyebilirler.
- Prosesler arası işbirliğinin avantajları :
  - Bilgi paylaşımı
  - Daha hızlı hesaplama
  - Modülerlik
  - Rahatlık

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.28

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Üretici-Tüketici Problemi

- İşbirliği içindeki proseslere ilişkin bir paradigma: üretici proses tüketici proses tarafından kullanılmak üzere bilgi üretir.
  - *Sınırlandırılmamış tampon*: tampon için limit konulmamıştır
  - *Sınırlandırılmış tampon*: sabit bir tampon boyutu mevcuttur.

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.29

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Sınırlı-Tamponlu- Paylaşımlı-Bellek Çözümü

- Paylaşılmış veri

```
#define BUFFER_SIZE 10
typedef struct {
    ...
} item;

item buffer[BUFFER_SIZE];
int in = 0;
int out = 0;
```
- Çözüm doğru, ancak sadece BUFFER_SIZE-1 eleman kullanılabilir.

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.30

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Sınırlı-Tampon – Üretici

```
while (true) {
    /* data üretilir */
    while (((in == (in + 1) % BUFFER_SIZE count) == out)
        ; /* çalışmaz – serbest tampon yok */
    buffer[in] = item;
    in = (in + 1) % BUFFER_SIZE;
}
```


BİL 304 İşletim Sistemleri

3.31

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Sınırlı Tampon – Tüketici

```
while (true) {
    while (in == out)
        ; // çalışmaz -- nothing to consume

    // buffer tarafından veri silinir
    item = buffer[out];
    out = (out + 1) % BUFFER_SIZE;
    return item;
}
```


BİL 304 İşletim Sistemleri

3.32

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Prosesler Arası İletişim - Mesajlaşma

- Proseslerin iletişim mekanizması diğer proseslerin işlemleriyle senkronizedir. Mesaj sistemi – prosesler birbiri ile, paylaşılan değişkenleri kullanmadan iletişim kurar.
- IPC iki işlemi destekler :
  - **send(message)** – gönderilecek mesaj boyutu, sabit ya da değişken olabilir.
  - **receive(message)**
- Eğer *P* ve *Q* prosesleri iletişim kurmak istiyorsa, şu işlemleri yapmaları gerekir :
  - Aralarında iletişim bağlantısı var olmalıdır.
  - send /receive yardımı ile mesaj alışverişi gerçekleştirmelidirler.
- İletişim bağlantısı oluşturulması
  - fiziksel (ör., paylaşılmış bellek, donanım veriyolu)
  - mantıksal (ör., mantıksal özellikler)

BİL 304 İletişim Sistemleri

3.33

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Doğrudan İletişim

- Proseslerin her biri gönderici ve alıcı olarak isimlendirilmelidir :
  - **send (P, message)** – P prosesine mesaj gönder
  - **receive(Q, message)** – Q prosesinden mesaj al
- İletişim bağlantısının özellikleri :
  - Bağlantılar otomatik olarak kurulur.
  - Her bir proses çifti arasında tam olarak bir bağlantı vardır.
  - Bir link 2 proses ile ilişkilendirilebilir.
  - Bağlantı tek yönlü olabilir, ancak genellikle iki yönlüdür.

BİL 304 İletişim Sistemleri

3.34

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Doğrudan Olmayan İletişim

- Mesajlar port veya posta kutularından alınır veya buralara gönderilir.
  - Her posta kutusu tek bir tanımlayıcıya sahiptir
  - Prosesler paylaşılmış bir posta kutusuna sahipse iletişim kurabilirler.
- İletişim bağlantısı özellikleri şunlardır :
  - Bağlantı, prosesler arası paylaşılmış bir posta kutusu var ise kurulur.
  - Bir bağlantı ikiden fazla proses ile ilişkilendirilebilir.
  - Her bir proses çifti birden fazla bağlantıya sahip olabilir.
  - Bağlantı tek yönlü ya da çift yönlü olabilir.

BİL 304 İletişim Sistemleri

3.35

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Doğrudan Olmayan İletişim

- İşlemler
  - Yeni bir posta kutusu oluştur,
  - Posta kutusu aracılığıyla mesaj gönder ve al.
  - posta kutusunu yok et.
- İletişim basitçe şu şekilde gerçekleşir:
  - **send(A, message)** – A'nın posta kutusuna bir mesaj gönder
  - **receive(A, message)** – A'nın posta kutusundan bir mesaj al.

BİL 304 İletişim Sistemleri

3.36

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Doğrudan Olmayan İletişim

- Posta kutusu paylaşımı
  - P_1 , P_2 and P_3 Prosesleri A posta kutusunu paylaşıyor.
  - P_1 mesaj gönderiyor; P_2 ve P_3 mesajı alıyor.
  - Mesajı hangisi almıştır?
- Çözüm:
  - Bir bağlantının en fazla iki proses ile ilişkilendirilmesine izin verir.
  - Bir seferde yalnızca bir proses yürütmesine izin verir.
  - Sistemin rastgele bir alıcı seçimine izin verir. Gönderici, alıcının kim olduğunu bildirir.

BİL 304 İletim Sistemleri

3.37

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Senkronizasyon

- Mesaj iletimi engelli ya da engelsiz olabilir.
- **Engelli**, senkron iletim olarak düşünülebilir.
  - **Engelli** gönderim, mesaj alınana kadar gönderici engellenir.
  - **Engelli** alım, mesaj hazır olana kadar alıcı engellenir.
- **Engelsiz**, asenkron iletim olarak düşünülebilir.
  - **Engelsiz** gönderim, mesaj yollar ve devam edilir.
  - **Engelsiz** alım, hazır mesaj varsa alır yoksa boş-null değer alır.

BİL 304 İletim Sistemleri

3.38

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Tamponlama

- Bağlantıyla ilişkilendirilmiş mesaj sırası, şu 3 yolla düzenlenir:
  1. Sıfır kapasite – 0 mesaj
Gönderici, alıcıyı beklemelidir (Buluşma).
  2. Sınırlı kapasite –n adet mesajın sonlu bir uzunluğa sahip olması
Gönderici, bağlantı dolu ise beklemelidir.
  3. Sınırsız kapasite – sonsuz uzunluk
Gönderici hiçbir zaman beklemez.

BİL 304 İletim Sistemleri

3.39

Doç.Dr. Ahmet Zengin

IPC Sistem Örnekleri - POSIX

- POSIX Paylaşılmış bellek
  - Proses öncelikle paylaşılmış bellek alanı oluşturur.

```
segment id = shmget(IPC_PRIVATE, size, S_IRUSR | S_IWUSR);
```

  - Proses paylaşılmış belleğe erişmek istemektedir.

```
shared memory = (char *) shmat(id, NULL, 0);
```

  - Şimdi, proses paylaşılan belleğe yazabilir.

```
sprintf(shared memory, "Writing to shared memory");
```

  - İşlem tamamlandığında önceden ayrılan bellek alanı geri alınabilir.

```
shmdt(shared memory);
```


BİL 304 İletim Sistemleri

3.40

Doç.Dr. Ahmet Zengin

IPC Sistem Örnekleri - Mach

- Mach iletişimi mesaj tabanlıdır.
  - Hatta sistem çağrıları dahi birer mesajdır.
  - Her görev iki posta kutusu oluşturur – Kernel ve Notify
  - Sadece 3 sistem çağrısı mesaj transferine ihtiyaç duyar.
`msg_send()`, `msg_receive()`, `msg_rpc()`
  - Mailboxların oluşturulma sebebi iletişimde mailboxlara ihtiyaç duyulmasıdır.
`port_allocate()`

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.41

Doç.Dr. Ahmet Zengin

IPC Sistem Örnekleri – Windows XP

- Mesaj iletimi yerel prosedür çağrı (**local procedure call - LPC**) birimi aracılığıyla yönetilir
  - Yalnızca prosesler ve benzeri sistemler arasında çalışır.
  - İletişim kanalları kurmak ve sürdürmek için portları (posta kutuları gibi) kullanır.
  - Haberleşme aşağıdaki gibi çalışır:
    - › İstemci altsistemi bir bağlantı nesnesi açar.
    - › İstemci bağlantı isteği gönderir.
    - › Sunucu iki özel iletişim portu oluşturur ve bunlardan birini istemciye gönderir.
    - › İstemci ve sunucu mesajları göndermek, almak ve cevapları dinlemek amacıyla karşılıklı portlar kullanır.

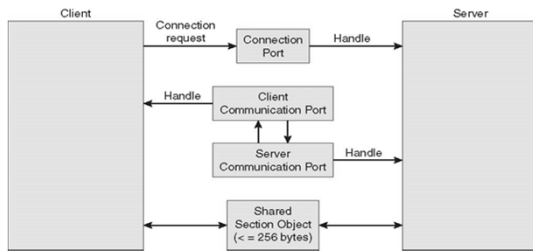
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.42

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Windows XP'de Yerel İşlem Çağrısı

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.43

Doç.Dr. Ahmet Zengin

İstemci – Sunucu Sistemlerinde İletişim

- Soketler
- Uzaktan Prosedür Çağrıları
- Tüneller- pipes
- Uzaktan Metot Çağrıları (RMI - Java)

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.44

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Soketler

- Soket, bir iletişimin bitiş noktası olarak tanımlanabilir.
- IP adresinin ve portun birleşimidir.
- **161.25.19.8:1625** soketi, **1625** portu ve **161.25.19.8** sunucusu demektir.
- İletişim, bir çift soket arasında meydana gelir.

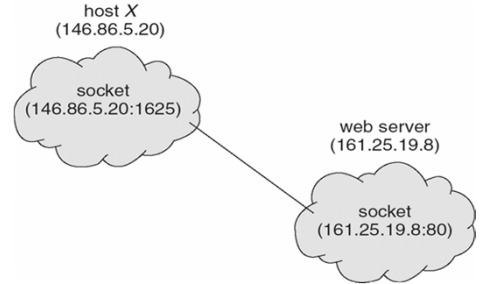
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.45

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Soket İletişimi

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.46

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Uzak Yordam Çağrısı

- Uzak prosedür çağrısı (Remote procedure call - RPC), yordam çağrılarını bağlı sistemler üzerindeki işlemlere ayırır.
- **Stub** – sunucu üzerindeki gerçek prosedür için istemci tarafındaki aracı
- İstemci tarafındaki stub, sunucunun yerini belirler ve parametreleri yönlendirir.
- Sunucu tarafındaki stub, mesajı alır, yönlendirilmiş parametreleri açar ve yordamı sunucu üzerinde uygular.

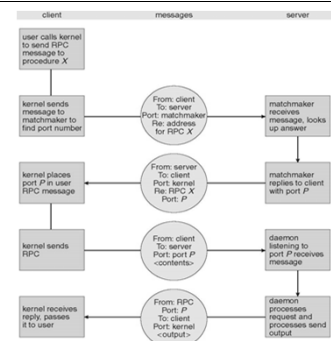
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.47

Doç.Dr. Ahmet Zengin

RPC'nin Çalışma Prensibi

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.48

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Tüneller- Pipes

- İki proses arasında iletişime izin veren yapıdır.
- Sorunlar:
  - İletişim tek yönlü mü, çift yönlü müdür?
  - İletişim iki yönlü ise yarı dubleks mi çalışır, yoksa tam dubleks mi çalışır?
  - İletişim halindeki prosesler arasında bir ilişki (ebeveyn-çocuk) olmalı mıdır?
  - Tüneller ağ üzerinden kullanılabilir mi?

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.49

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Sıradan Tüneller

- Sıradan tüneller, standart üretici-tüketici tipi iletişime izin verir.
- Üretici bir uçtan yazar (tünelin yazma ucu)
- Tüketici diğer ucundan okur (tünelin okuma ucu)
- Sıradan tüneller bu nedenle tek yönlü iletişim sağlar.
- Haberleşen prosesler arasında ebeveyn-çocuk ilişkisi gerekir.

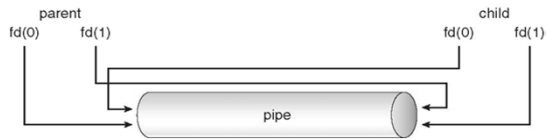
BİL 304 İşletim Sistemleri

3.50

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Sıradan Tüneller

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.51

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Adlandırılmış Tüneller

- Adlandırılmış tüneller, sıradan olanlardan daha güçlüdür.
- İletişim çift yönlüdür.
- Haberleşen prosesler arasında ebeveyn-çocuk ilişkisi gerekli değildir.
- Birden fazla proses, kullanabilir.
- UNIX ve Windows işletim sistemlerince desteklenir.

BİL 304 İşletim Sistemleri

3.52

Doç.Dr. Ahmet Zengin

Bölüm 3 - Son

